

**MÅRSLET...
HER HVOR VI BOR**

PRÆSTER og DEGNE

i Mårslet

fra o. 1600 - 2001

**PRÆSTER og DEGNE
i Mårslet
fra o. 1600 - 2001**

Mårslet Sogns Lokalhistoriske Forening

Redigeret af Hans Møller

Præster og degne i Mårslet fra o. 1600 – 2001

Udgivet 2001

Præsterne i Mårslet fra o. 1600 – 2001

Ifølge Wibergs Præstehistorie (II 359) blev Mårslet sognekald bestyret fra Århus til slutningen af 1500-tallet. Det betød, at enten en Århuspræst eller en lærer ved Katedralskolen indkasserede embedsindtægterne, men så også havde pligt til at besørge embedsforretningerne, hvilket vedkommende formodentlig gjorde ved hjælp af en student.

1. Christen Laveritsen

Christen Laveritsen var vist den første præst, der boede i Mårslet. Han omtales blandt de præster, der 29/8 1596 var med i København til Chr. IVs kroning. Hans navn er nævnt som et af de fem personnavne, der står på prædikestolen fra 1603 i Mårslet kirke. Da også den følgende Mårsletpræst er nævnt her, må det formodes, at Christen Laveritsen levede, da arbejdet på prædikestolen begyndte, men var afløst, - måske på grund af død – af Michel Nielsen, da prædikestolen var færdiggjort.

2. Michel Nielsen – 1610

Han var magister. Han fik ikke nogen lang virksomhed som præst i Mårslet, for han blev som den eneste af Mårslets 17 kendte præster afsat mellem 8/8 og 5/9 1610, fordi han ved barnedåben nægtede at bruge Exorcismen. Han blev vist derefter gårdmand i Hørret eller Langballe. På side 17 kan der læses mere om Exorcismen og om præstens afsked.

3. Laurits Michelsen 1610 – 1642

Blev formentlig kaldet i 1610 og fungerede som sognepræst til sin død i 1642. Han var fader til:

1. Hans Lauritsen Mårslet, der var sognepræst i Adslev-Mjesing 1647 – 77
2. Knud Lauritsen Mårslet, der var sognepræst i Seest fra 1662 – 94, efter at han i ca to år havde været rektor i Kalundborg, hvor han blev gift i 1662.
3. Datteren Marine – læs hendes historie i ”En tragedie” side 19

4. Rasmus Nielsen 1642 – 1690

Rasmus Nielsen var født i Århus ca 1617 som søn af handelsmand Niels Ibsen og Maren Olufsdatter. Han blev student i 1637 og sognepræst i Mårslet fra 1642 til sin død 16/3 1690.

I 1653 solgte kongen Mårslet kirke til herremanden i Skumstrup, Mogens Frijs, der i 1655 også erhvervede sig retten til at vælge kirkens præst. I 1648, da Regitze Sophis Vind, enke efter Vilhelm Gyldekrone, den første baron på Vilhelmsborg, oprettede et ”Hospital” i den tidligere kirkelade, der lå foran kirken, fik Rasmus Nielsen hvervet med at have tilsyn med beboerne og føre Hospitalets regnskab.

Rasmus Nielsen blev første gang gift med Kirsten Hansdatter, der døde 6/6 1649. Derefter gift med Anna Christensdatter 14/10 1651. Hun var datter af Chr. Carlsen i Århus, og hun døde og blev begravet 1/2 1684.

Af Rasmus Nielsens bør kendes navnene på 4 fra første ægteskab:

1. Karen Rasmusdatter, død 4/5 1712, gift 1. gang med Jens Jensen Beder, der døde 1682 som sognepræst i Adslev. Derefter gift med Christopher Davidsen Walther, sognepræst i Adslev fra 1689 til sin død i 1706.
2. Sidsel Rasmusdatter, død 1698, gift 5/11 eller 6/11 1671 i Mårslet med Christian Hirtznack, sognepræst for Astrup-Tulstrup-Hvilsted fra 1667 til sin død i 1714. Han giftede sig igen i 1699 med Helvig Barbara Hansdatter, ridefogeddatter fra Rodstenseje – og igen senere med Anna Cathrine Dorschæus.
3. Peder Rasmussen Maarslet, født ca 1644, student fra Århus Katedralskole 1664. Nævnes i 1670erne som degn i Viby. Blev 1677 Baccalaurius og var da hører (lærer) i Århus.
4. Laurits Rasmussen Maarslet, født ca 1645, student ca 1664, rektor i Randers 1677, Magister samme år, forfatter. Ifølge kongelig bevilling af

22/5 1678 gift med Anna Margrethe Chur, datter af apoteker Chur i Randers.

5. Mads Hansen Bergenhammer 1690 – 1727

Mads Bergenhammer var født 9/10 1663 i Rubelykke Præstegård, Tirsted sogn på Lolland som søn af sognepræst Hans Hansen Hammer og hustru Anna Madsdatter Bergen. Død 14/2 1727 i Mårslet. Student fra Roskilde 1680, cand. Teol. 1682, kapellan hos faderen i 1685 og kaldet 15/4 1690 til sognepræst i Mårslet. I kirkens kor hænger en mindetavle omgivet af en kalkmalet baldakin, som præsteparrets børn i 1727 opsatte over deres forældre. Se mindetavlens tekst side 10.

Baron Christian Gyldenkrone, Vilhelmsborg, der havde kaldsret til Mårslet kirke, var i 1690 knap voksen, hvorfor det nok har været hans mor, der har haft det afgørende ord ved præstevalget. Men denne, Regitze Sophie Vind, var i 1686 – 3 år efter sin første mands, den første baron Gyldenkrones død – blevet gift igen. Hendes anden mand var Jens Juel, og han ejede blandt andet det gods, som senere fik navnet ”Christianssæde”, og som lå i det pastorat, hvori Mads Berghammers far var sognepræst og han selv kapellan. Dette er nok forklaringen på, at han kaldtes til det fra sin fødestavn så fjerne Mårslet.

Han blev i 1690 gift med Kirsten Lipper, født 1663 i Skåne, hvor hendes far Herman Mortensen Lipper, senere præst og provst i Brøndbyvester, da var præst. Hendes mor, provst Lippers anden hustru, var Johanne Pedersdatter. Kirsten Lipper døde 30/3 1727. 6 uger efter ægtefællen. De havde fem børn, hvoraf kun tre blev voksne.

1. Jens Madsen Berghammer døbt 22/6 1691, død 1737 som sognepræst for Ørting og Falling. Gift 1726 i Ørting med Maren Jensdatter Hjersing, datter af hans forgænger som præst i Ørting, provst Jens Nielsen Hjersing og hustru Anna Dinesdatter Wintz
2. Johanne Madsdatter Bergenhammer, dåb publiceret 28/12 1694, død ca 1764 formentlig i Jelling. Gift 1. gang 8/7 1721 i Mårslet med Christen Jørgensen Schaarup, købmand, vejer og måler i Århus. Han døde i 1731, 59 år gammel. Han havde tidligere været gift med Maren Lassen og med Anna Olufsdatter. Hun blev gift anden gang 27/1 1733 i Århus Domkirke med Rasmus Stæhr, født ca 1699 og død i Viby 1752. Han overtog formentlig købmandsforretningen, men var i 1738 – 50 ejer af Ruballegård i Jelling sogn. I anledning af sit bryllup i Mårslet kirke 8/7 1721 skænkede Christian Schaarup en sølvoplatæske til kirken – bruges fremdeles – og en lampet, som

ikke eksisterer mere, men mindes endnu gennem en mindetavle, som brudens far, sponsø pater, lod ophænge i kirken.

3. Hans Madsen Bergenhammer, døbt 31/3 1697 i Mårslet, begravet 2/4 1771 i Århus, hvor han var købmand.

6. Ole Danielsen Winther 1727 – 1756

Han var født 7/5 1700 og døde 26/5 1774. Sognepræst for Mårslet 8/3 1727, forflyttedes til Viby 16/7 – 1756 – og døde der. Søn af sognepræst Daniel Jensen Winther og hustru Karen Steensdatter Faske, Sdr. Kirkeby – Sdr. Alslev.

Gift første gang med Anna Elisabeth Hellenbæch, der blev begravet 13/3 1738. Gift anden gang 15/4 1739 med Anniche Marie Nielsdatter Hutfeld, vist død før 1756, datter af sognepræst Niels Jespersen Hutfeld og hustru Ingeborg Thomasdatter Helsing af Holme og enke efter sognepræst Niels Hansen Heyde af Viby, død 1737. Af børnene fra første ægteskab blev formentlig kun to voksne:

1. Christian Winther, født 4/8 1734. Blev degn i Viby og døde der 24/11 1789. Gift med Ane Sophie Bøgh, som senere blev gift med enkemand Rasmus Nielsen i Hæst, Trige sogn
2. Anna Cathrine Winther, født 15/5 1736. Gift 1765 med Benjamin Selmer, født 1727 i Øster Snede. Var fæster af Aldrup Mølle og fra 1767 en kort tid ejer af samme.

7. Christian Frederik Brandt 1756 – 1794

Brandt var født 20/4 1721 på Samsø, død 10/2 1797 og begravet på Mårslet kirkegård, hvor hans grav fortsat findes. Se gravstenindskriften side 11. Han var søn af skovrider, senere handelsmand Hannibal Brandt og hustru Sophie Amalie Thorup. Student i Århus 1741, cand. Teol. 1746. Sognedegn i Mårslet 1751 – 56 (se side 32) og derpå sognepræst i Mårslet 20/8 1756

Gift 16/5 1757 med Ingeborg Fæster, født 22/7 1735 i Brabrand, død 14/5 1798 i Mårslet. Datter af sognepræst Jes Fæster og hustru Johanne Barbara Hutfeld, Brabrand.

Børn:

1. Sofie Amalie Brandt, født 1758, død 1786. Gift med Niels Simon Bache, født 1748, død 1795. Han var gartner og slotsforvalter i Charlottenlund.
2. Johanne Barbara Brandt, født 1760, død 1788. Gift med Jørgen Nicolaj Kragballe, død 1823. Sognepræst i Vistoft. Han var gift to gange senere.
3. Anniche Marie Brandt, født 1762, død 1839. Gift første gang med Niels Simon Bache – enkemand efter søsteren – og gift anden gang med Morten Baastrup, født 1760 og død 1842. Han var slotsforvalter i Charlottenlund.
4. Mathias Christian Brandt, der blev faderens hjælpepræst og senere efterfølger som sognepræst.
5. Frederikke Marie Brandt, født 1767, død 1839. Gift i 1794 med Boné Falch Rønne, født 1764 og død 1833. Sognepræst i Kgs. Lyngby. Stifter af Bibelselskabet.
6. Hannibal Brandt, født 1769, død 1831. Sognepræst i Dalby-Thureby. Gift 1795 med Inger Plockross, der døde 1838
7. Jes Fæster Brandt, født 1770, død 1809. Ex. Jur. Auditør i Norge. Gift 1801 i Frederiksværn med Johanne Severine Kragh, født 1785 og død 1835. Hun blev senere gift med kommandørkaptajn Adolf Bille.

8. Mathias Christian Brandt 1794 – 1836

Mathias Brandt var søn af foregående præst. Han var født 10/9 1764 og døde 24/9 1836. Han blev begravet på Mårslet kirkegård, hvor hans gravsted fortsat findes. Se ”en begravelsestale” side 20, ”et testamente” side 23 og gravstensteksten på side 12. Student 1783, cand teol. 1787, ordineret 10/2 1790. Hjælpepræst 1790 – 94, sognepræst 1794 – 1836. Mathias Brandt nedstammede gennem sin mor fra Rasmus Pedersen Thestrup – se stamtavlen side 16.

Gift 1. gang i Tiset kirke med Dorotea Marie Stauning, født 17/3 1769, død 30/3 1818. Hun blev begravet på Mårslet kirkegård – se gravstensteksten side 12. Datter af sognepræst Chr. Nielsen Stauning og hustru Mette Marie Stæhr, Viby.

Børn:

1. Christian Frederik Brandt, født 1795, død 1882. Cand. Pharm., gårdejer Aldershvile, Hadbjerg sogn. Gift 1840 med Olufa Rudebeck, født 1819.

2. Catharina Marie Brandt, født 1797, død 1861. Gift 1826 med Hans Tørsleff, født 1799, død 1876. Han var Ex. Jur., forpagter af Rosenholm og ejer af Kollerup.
3. Christine Ingeborg Brandt, født 1798, død 1821, ugift.
4. Medea Marie Brandt, født 1800, død 1882, gift 1819 med Morten Larsen, født 1794, død 1853. Han var skolelærer i Hørret 1816 – 21 og forpagter af Mårslet præstegård. Senere forpagter af Hede Mølle og i 1831 ejer af herregården Rødslet, Vadum sogn.
5. Frederik Julius Brandt, født 1802, død 1876. Skolelærer i Lihme. Gift 1835 med Mette Johanne Sørensdatter, født 1807.
6. Jessenius Emilius Brandt, født 1810, død 1828.

Mathias Brandt blev gift anden gang 24/10 1831 i hjemmet med Mette Johanne Meldrup, født 15/4 1800, død 9/12 1872.

Børn:

1. Theodore Severine Brandt, født 1832. Gift 1853 med Andreas Chr. Tørsleff, født 1827, død 1912. Han var søn af hendes ældste halv søster

Mathias Christian Brandt havde fra 1831 som personel kapellan Jørgen Tørsleff, født 1808, død 1877 som sognepræst i Randlev. Gift 1832 i Viby med en kusine Rasmine Elisabeth Tørsleff.

9. Johan Ernst Heilmann 1836 – 1840

Johan Heilmann var født eller døbt 17/10 1810 i Odense, død 4/6 1879. Søn af byskriver i Varde, Joh. Ernst Heilmann og hustru Cathrine Vilhelmine Geelmuyden Fleischer. Student fra Ribe 1827, cand. Teol. 1834, huslærer på Rathlousdal 1834, personel kapellan i Gosmer 1836, sognepræst i Mårslet samme år. Sognepræst i Bjerreby, Tåsinge 1840. Johan Heilmann er forfatter til salmen: ”O, Jesus tag mig med dig op”, der ikke mere er med i salmebogen.

Gift 3/10 1836 med Petrea Caroline Arendtine Utke, født 25/7 1810, datter af landinspektør, ejer af Brolykke, Joh, Fred. Utke og hustru Sophie Hedv. Heilmann. Der var 8 børn i ægteskabet:

10 Jacob Michael Frederik Budtz 1841 – 1871

Jacob Budtz var født 20/8 1805 i Laurberg og døde 4/5 1871 i Mårslet, hvor han er begravet på kirkegården. Se gravstensteksten side 13. Han var søn af sognepræst Chr. L. Budtz i Ødum-Hadbjerg og hustru Anna Marie Friis. Student fra Randers 1824, cand. Teol. 1832, kapellan Strandby-Farsø 1833 – 36, kapellan i Gylling 1837 og sognepræst i Mårslet 8/3 1841. Jacob Budtz er den anden af Mårslets 17 præster, der nedstammer fra Rasmus Pedersen Thestrup – se stamtavlen side 16.

Året efter Jacob Budtz ankomst til Mårslet blev der oprettet sogneråd, hvortil sognets præst de første år var selvskreven medlem. Da sognerådet senere kun skulle bestå af valgte medlemmer, blev Jacob Budtz genvalgt, og han virkede som sognerådsformand fra 1845 til sin afgang fra sognerådet i 1870.

Gift 1. gang med Abelone Kjerulff, født 14/12 1812, død 23/4 1843. Datter af proprietær Iver Kjerulff og hustru Margr. Rommedahl. Gift anden gang med Eline Marie Cecilie Schouby, født 23/9 1825, død 9/10 1856. Datter af sognepræst Jens Peter Schouby og hustru Marie Cathr. Kjerulff; Østbirk – Yding. Af børnene døde de fleste som små eller som unge. Blandt dem, der blev voksne, var dommer Thorvald Emil Budtz, Frederiksberg, født 1856.

11. Niels Bygum Krarup 1871 – 1891

Han var født 13/9 1821 i Bedsted og døde 17/10 1893 i København. Han er begravet på Mårslet kirkegård. Se gravstensteksten side 13. Han var søn af stiftsprovst i Ålborg Jens Krarup og hustru Arnoldine Christine Wormslev. Student fra Ålborg 1838, cand. Teol 1843, adjunkt i Ålborg 1854 – 69, sognepræst i Skjoldborg-Kallerup 1869 – 71 og sognepræst i Mårslet 1/8 1871 til 3/12 1891.

Gift 11/11 1853 i Mou med Jensine Nicoline Ravnborg, født 23/8 1834. Datter af forpagter Mich Ravnborg og hustru Else Cathr. Marie Fangel, Vildmosegården. To sønner døde som unge. Den tredje:

1. Jens Krarup, cand. Phil. , tegnelærer.

12. Valdemar Bille 1892 – 1906

Valdemar Bille var født 10/2 1844 i Skyum og døde 14/2 1906 på Amtssygehuset i Århus. Han er begravet på Mårslet kirkegård. Teksten på hans gravsten ses på side 13. Søn af sognepræst Joh. Valdemar Bille og hustru Jensine Amalie Tietcke. Student fra

Århus 1863, cand. Teol 1870, personel kapellan Velling 1870, kapellan Klim-Torup-Vust 1874, sognepræst Tårup-Kvols 1878, sognepræst Vesterbølle-Østerbølle 1883, sognepræst Mårslet 21/3 1892 til sin død. På side 24 vises én af Valdemar Billes prædikener.

I 1896 solgte Valdemar Bille på præsteembedets vegne størstedelen af Præstegårdens jord, hvorpå Møllegården blev bygget. Han byggede også villaen "Valborg Vrå" på Ved Kirken 2 til beboelse for to af sine ugifte søstre.

Gift 4/9 1872 i Skyum med Marine Frederikke Leisner, født 15/5 1842 i Ålborg, død 1/4 1929. Datter af tøjfabrikant Andr. Jac. Leisner og hustru Ingeborg Leisner.

Børn:

1. Harald Bille, født 25/5 1879 i Dalsgaard præstegård, død 18/8 1916 ved en ulykke på Croydon. Ingeniør. Gift 4/5 1906 i Garnisons Kirke i København med Nanna Wolfhagen, født 5/3 1883 i Århus. Deres datter Gudrun Bille, cand. Mag. Er gift med lektor dr. Phil. Jørgen Hæstrup, Odense.
2. Jørgen Bille, stationsforstander, Frederiksberg. Blev vist gift med broderens enke, som døde i 1951.
3. Ingeborg Bille, gift med cand. Mag Halvor Fabritius Nørregaard fra Testrup Højskole. Ægteskabet opløst.

13.Johan Mikkelsen 1906 – 1928

Han blev født 26/2 1858 i Halling sogn, Hads Herred og døde 10/12 1932 i København. Lærereksamen 1883, student privatist 1886, lærer i København 1898, cand. Teol. 1892, Kateket i Trinitatis kirke 1893, sognepræst Øsse-Nærbjerg 1898, sognepræst i Mårslet 7/6 1906 til 29/2 1928.

I 1915 solgte Johan Mikkelsen på præsteembedets vegne resten af præstegårdsjorden til landmand Johannes Levring Christensen, efter at der var foretaget en udstykning til bygning af vor nuværende præstebolig.

Gift 12/4 1894 i København med Thilly Elise Laura Anna Brasch, født 28/6 1869 i København, død 8/4 1937. Datter af stabssergent Otto Ewald Holger-Rantzau Brasch og hustru Camilla Joh. Sørensen

14. Thøger Rugholm 1928 – 1963

Thøger Rugholm var født 19/5 1896 i Jerslev sogn, Hjørring amt. Begravet på Mårslet kirkegård. Se gravstensteksten side 14. Søn af gårdejer Lars Chr. Rugholm og hustru Hansine Marie Hansen. Lærereksamen Ranum 1918, Student Døcker 1920, cand. Teol. 1928. Lærer ved Frederiksberg Skolevæsen 1919 – 28, sognepræst i Mårslet 24/4 1928 til 20/6 1963. Provst for Hads Ning Herreder 9/3 1933 til 30/6 1963.

I 1930 tilbagekøbte Thøger Rugholm det tykke af den tidligere præstegårdsjord, hvorpå selve den gamle præstegård lå, for at skaffe kirken plads til en kirkegårdsudvidelse.

Gift 22/12 1922 i Jetsmark kirke med Inger Larsen Kjædegård, født 6/11 1901 i Jetsmark sogn, død 27/8 1999. Datter af gårdejer Anton Larsen Kjædegård og hustru Karen Eriksen.

15. Jens Yde 1963 – 1977

Jens Yde fødtes 28/1 1919 i Frejlev sogn, Ålborg amt som søn af fagforeningskasserer Alfred Peter Kierstein Yde og hustru Else Søerensen. Død 1/9 1984 og begravet på Mårslet kirkegård. Se gravstensteksten side 14. Student Ålborg 1937, cand. Teol. 1943, hjælpepræst Tranbjerg 1944, Kaldskapellan Torslev-Lendum 1945, residerende kapellan sammesteds 1947, sognepræst Kolind-Ebdrup-Skarresø 1948, sognepræst i Mårslet 12/11 1963 til 31/5 1977, sognepræst i Vissenbjerg 1977 – 84.

Sideløbende med præstegerningen plejede Jens Yde sin interesse for det latinske sprog. 1968 blev han cand. Mag. i faget og virkede derefter i en årrække som timelærer på Viby Amtsgymnasium.

Gift 6/7 1941 med Ann Margrethe Hansen, født 13/4 1918 i Ellidshøj, datter af forsikringsinspektør Laurits Hansen og hustru Anna Marie Jensen.

16. Martin Torodd Kontni 1977 – 1992

Martin Kontni er født 18. april 1929 i Kiel, Tyskland, som søn af marineofficer Friedrich-Karl Kontni og hustru Randi Elfride Hegna. Martin Kontni er den tredje af kirkens præster, der nedstammer fra Rasmus Pedersen Thestrup. Se stamtavlen side 16.

Student Flensborg 1849, besøgt universiteterne i Kiel, Mainz og København, cand. Teol. København 1957, hjælpepræst i Skælskør 1957, residerende kapellan under Dansk Kirke i Udlandet i Flensborg Nord 1959, sognepræst i Mårslet 1/11 1977 til 31/12 1992.

Gift 28/5 1955 med Annelise Christensen, født 24/12 1932 i København, datter af murer Christian Christensen og hustru Julie Agnethe Nielsen.

Præsteparret er i dag bosat i Randers.

17. Hanne Davidsen – 1993

Hanne Davidsen er født 23/9 1954 i Sønderborg. Datter af sognepræst Axel Richard Granum-Jensen og Eva Granum-Jensen, født Jørgensen. Cand. Mag med hovedfag i kristendom og bifag i dansk: Sognepræst i Mårslet 1/ 2 1993.

Gift 29/9 1973 i Abild kirke med dr. Teol. Ole Davidsen, født 20/9 1950 i København som søn af arbejdsmand Charles Helmuth Davidsen og bryggeriarbejder Selma Irene Davidsen, født Carlsson. Ole Davidsen, der er lektor ved Det Teologiske Fakultet ved Århus Universitet, er ordineret og virker som ulønnet hjælpepræst ved Mårslet kirke.

Børn:

1. Markus Davidsen, født 15. februar 1981
2. Mirka Davidsen, født 2/11 1985

Præstegravminder

På Mårslet kirkegård findes der 7 bevarede præstebegravelser, alle beliggende nord for kirken, og i kirkens kor findes der ophængt en præstemindetavle

Mads Hansen Bergenhammer 1690 – 1727 (side 2)

På sydvæggen i kirkens kor hænger mindetavlen over Mads Berenhammer. Tavlen blev i 1727 ophængt på korets nordside, men blev flyttet i 1985 i forbindelse med fremdragning af korets kalkmalerier. Omkring mindetavlen ses en kalkmalet baldakin. Teksten lyder:

TIL
CHRISTELIG AMINDELSE
OFVER
DEND ÆRVÆRDIEG OG VELLÆRDE MAND
HR MADS BERGENHAMMER
FØD I LAALLAND A^o 1663
I 4te AAR MED TIENERE DER I LANDET
OG SIDEN NESTEN 37 AAR SOGNEPRÆST
FOR MAARSLETT MENIGHED
DØDE A^o 1727 UDI SIT ALDERS 64de AAR
SAA VEL SOM HANS ELSCHELIGE HUSTRUE
DEN HÆDERBAARNE OG GUD=ELSKENDE MATRONE
KIRSTEN LIPPER
FØD I SCAANE A^o 1663
DØD A^o 1727 UDI SIT ALDERS 64de AAR
HVILCHE EFTER AT DE PAA 37de AAR HAFDE LEVET
ET KIERKELIGT EGTESKAB
SOM AF GUD VAR VELSIGNET MED 5 BØRN
AF HVILCHE 3 IGENLEFVER
HR JENS BERGENHAMMER
PRÆST TIL FALLING OG ØRTING MEENIGHEDER
JOHANNE BERGENHAMMER
UDI EGTESKAB MED EDLE OG HØYAGTBARE

CHRISTEN SCHAARUP
VEJERE OG MAALERE SAMT KIØB OG HANDELSMAND I AARHUS
HANS BERGENHAMMER
SOM ØVER SIG I DEND LOVLIGE KIØBMANDS HANDEL
EFTERLOD SIG ET PRISELIGT NAVN PAA JORDEN
OVERLODE DERES SIÆLE TIL HIMMELEN
OG DERES LEGEMER TIL GRAVEN HER NEDEN
I ET SALIGT HÅB OM EN ÆREFULD OPSTANDELS
ER DETTE EFTER SKYLDIGHED OP=
SAT AF OVENMELTE EFTER=
LEVENDE ARFVINGER

Christian Frederik Brandt 1756 – 1794

Mellem allétræerne i den allé, der tidligere førte fra nordsiden af kirken til den gamle præstegård, der indtil 1931 lå, hvor der i dag er kirkegård, findes sognepræst Christian Frederik Brandts grav. Over graven ligger der en meget stor sten, hvis indskrift i dag er svær at tyde. Teksten var allerede ved at være væk, da denne afskrift blev taget:

HER GEMMES STØVET AF FORDUMS VELÆRVÆRDIGE
OG HØYLÆRDE HR CHRISTIAN FREDEWRIK BRANDT
FØD PAA SAMSØE D. 20 APRIL 1721 BLEV PRÆST I
MAARSLET D. 16de JULII 1756 GIFT AARET DEREFTER
MED FRU INGEBORG FESTER FØD I BRABRAND PRÆS-

TEGÅRD D. 22 JULII 1735 MED HENDE HAVDE HAN 9
BØRN 4 SØNNER OG 5 DØTRE. DØDE DEN 10de FEBRUARI
1797 EFTERLADENDE SIG 3 SØNNER OG 2 DØTRE MED
ENKEN SOM DØDE D. 14de MAI 1798 I MAARSLET PRÆS-
TEGAARD I SIT ALDERS 62 AAR OG 9 MAANEDER. LÆ-
SER: HVO DU END ER, LÆR AF DISSES VANDEL AT
KIENDE DE ØMME OG TROFASTE ÆGTEFÆLLER, DE
KIERLIGE OG OMHYGGELIGE FORÆLDRE, KIEND DEM
BELØNNET (?) FOR (?) DERES (?) DYD. DERES DØD BLEV
DEM FORSØDET DA TANKEN PAA 5 RETSKAFNE HÆDER-
LIG FORSØRGEDE BØRN BØD DEM GAA ROLIG OG TIL-
FREDS BORT. MAARSLET MENIGHED SAAE DE BETROET
TIL DERES ÆLDSTE SØNS OMSORG, DA DE GIK HJEM
TIL DERES HERRE OG MESTER FOR AT HØRE TEKSTEN
VEL DIG DU FROMME OG GODE OG TRO TJENER DU HAR
VÆRET TROE OVER LIDET JEG VIL SÆTTE DIG OVER
MEGET GAA IND OG TAG DEL I DIN HERRES GLÆDE

Mathias Christian Brandt 1794 – 1836

Mathias Brandt og hans første hustru Dorothea Marie Brandts to gravstene står på hver side af Christian Frederik Brandts store gravsten. Tekstens tår skrevet med skriveskrift på en marmorplade, men tidens tand har gjort teksten næsten umulig at læse:

Herunder hviler Mathias Christian Brandt, Født 10.

September 1764 og Død den 24. September 1836. han blev hjælpepræst 1790 og Sognepræst 1794 for Maarslet Menighed. Samme Aar giftede han sig med Jfr.

D. M. Stauning, med hvem han avlede 6 Børn, hvoraf De 2de med hende, hvis jordiske Levninger ligger ved Siden af hans, modtage ham i Evigheden. Senere giftede han sig med Jfr. M. J. Meldrup, med hvem han avlede 1 Datter. Hans sørgende Enke og Børn satte i Taknemmelighed dette Minde over hans sjældne Værd som Sjælesørger Ægtefælle og Fader.

1818 D 6de April lagdes her til Hvile Mad. Dorothea Marie Brandt, Fød Stauning, 49 Aar gammel. I 24 Aar Førte hun et lykkeligt Ægteskab med stedets Præst M. C. Brandt og efterlod sig 3 Sønner og 3 Døtre, der med ham Inderligen beklager Tabet af en kierlig Ægtefælle og en Omhyggelig Moder. Haabet trøster, at hun har vunden og At vi se hende igjen. Hvil sødt, du vor Elskede, og vær salig Du uforglemmelige.

Jacob Michael Frederik Budtz 1841 – 1871

Op ad kirkegårdens østdige, lidt nord for indgangen til kirkegården, findes Jacob Budtz' gravsted, hvor den store naturstens tekst i 2000 er blevet renoveret:

SOGNEPRÆST

JACOB MICHAEL BUDTZ

•1805 +1871

ELLINE MARIE BUDTZ

FØDT SCHOUBYE

•1825 + 1856

THORA LOUISE BUDTZ

•1852 +1863

KÆRLIGHEDEN BORTFALDER ALDRIG

Niels Bygum Krarup 1871 – 1891

Vest for Brandt-familiens gravsteder, nær den brede tværmidtergang ses sognepræst Niels Bygum Krarups gravsted med en tilhugget granitsten med blankpoleret forside og følgende tekst:

Niels Bygum Krarup

R. af Dbg.

Sognepræst i Maarslet 1871 – 91

f. 13. Sept. 1821 – d. 17 Okt. 1873

“Salige ere de Rene af Hjærtet
thi de skulle se Gud”

Valdemar Bille 1892 – 1906

Valdemar Billes gravsted findes ved siden af Bygum Krarups grav.

På nærmest en granitstele læses teksten:

Som Paaskjønnelse af
Pastor Valdemar Billes
Virksomhed rejstes denne
Mindesten af beboerne
I Maarslet Sogn
•10 Febr. 1844 +24. Febr. 1906

Thøger Rugholm 1928 – 1963

På kirkegårdens A-afsnit, som sognepræst Thøger Rugholm indviede som kirkegård i 1931, findes Thøger Rugholms gravsted med en fladtliggende sortpoleret sten med skrift af bronzebogstaver:

THØGER RUGHOLM
1896 – 1973
SOGNEPRÆST I MAARSLET

1928 – 1963

INGER RUGHOLM

1901 – 1999

EBBA RUGHOLM

1939 - 1940

Jens yde 1963 – 1977

Jens Ydes gravsted ligger bag Thøger Rugholms. På en stor natursten står følgende indskrift:

SOGNEPRÆST

JENS YDE

•I FREJLEV 28. 1. 1919

+I VISSENBJERG 1. 9. 1984

Rasmus Pedersen Thestrup

I Mårslet kirke findes et epitafium over gårdmand og sandemand Peder Nielsen i Testrup og hustru Ingeborg Pedersdatter Fogh samt 5 af deres 6 børn, der alle døde af pest i 1603 på gården 'Nedergård' i Testrup.

Epitafiet er ophængt i 1641 af den ældste søn Rasmus Pedersen Thestrup, der kun overlevede tragedien, fordi han var bortrejst fra hjemmet for i et halvt år at gå i skole i Lübeck.

Fra Rasmus Pedersen Thestrup, der var født i 1588, nedstammer en talrig slægt, og heriblandt er 3 af Mårslet kirkes præster: Mathias Christian Brandt, Jacob Michael Frederik Budtz og Martin Torodd Kontni.

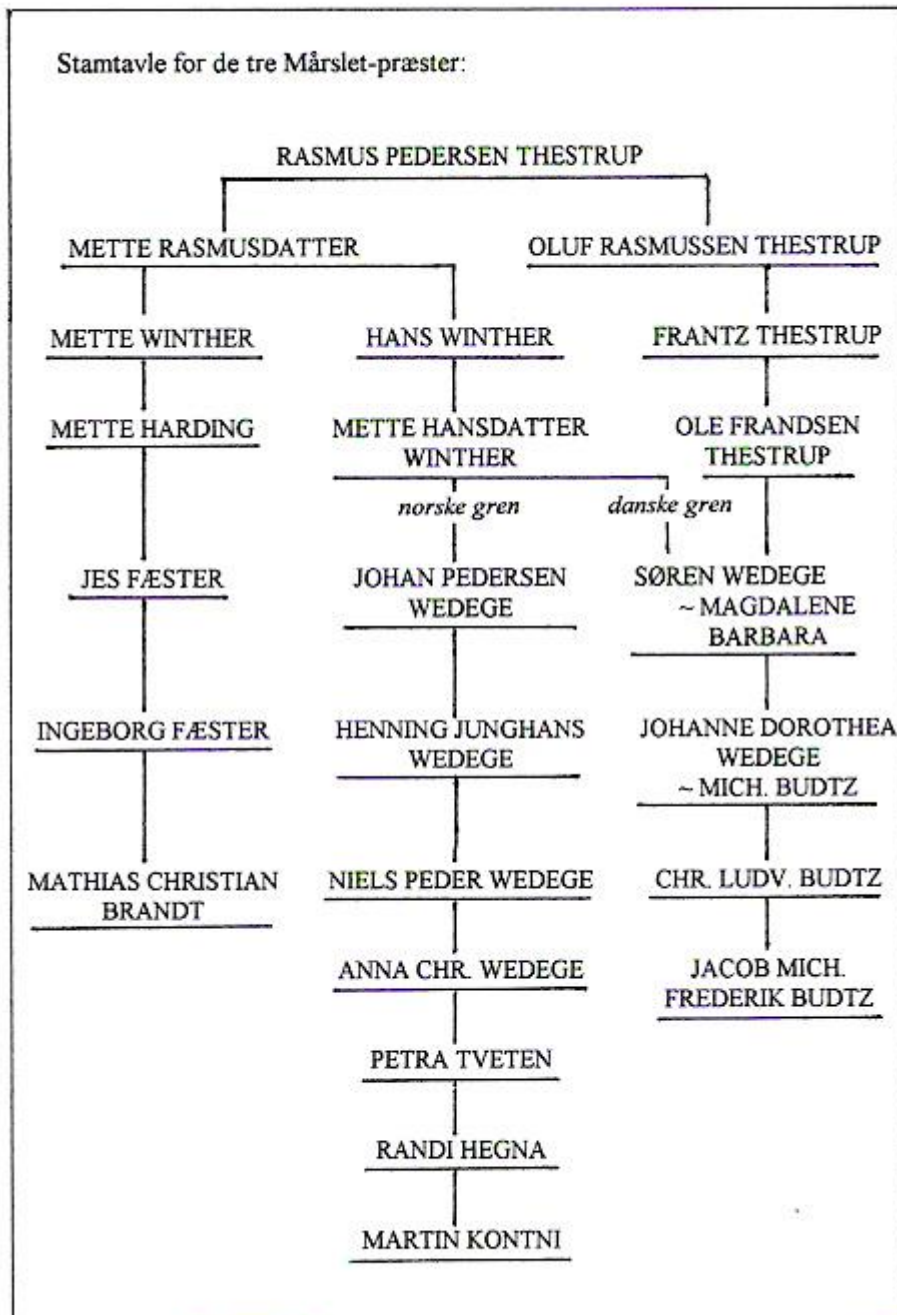
Mathias Christian Brandt (se side 5) var præst i Mårslet 1790 - 1836. Han var søn af Ingeborg Fæster, der var datter af sognepræst Jes Fæster i Brabrand, der var søn af Mette Harding, der var datter af Mette Winther, der var datter af Mette Rasmusdatter, der var datter af Rasmus Pedersen Thestrup.

Martin Kontni (se side 9) var præst i Mårslet 1977 - 1992. Han nedstammer fra Rasmus Pedersen Thestrup gennem slægtens norske gren. Martin Kontni var ikke, da han søgte og fik embedet i Mårslet, selv klar over slægtsforholdet.

Jacob Michael Frederik Budtz' afstamning er mere kompliceret at redegøre for. Han var sognepræst i Mårslet 1841 - 1871 (se side 6). Jacob Budtz var søn af sognepræst Chr. Ludvig Budtz af Ødum, der var søn af birkedommer Mich. Budtz af Frijsenborg og hustru Johanne Dorothea Wedege, der begge nedstammede fra Rasmus Pedersen Thestrup.

Mich. Budtz var søn af rådmand og borgmester i Randers Johan Budtz og hustru Mette Marie Winther, der var datter af Hans Winther i Århus, der var søn af Mette Rasmusdatter, datter af Rasmus Pedersen Thestrup. (Denne gren er ikke vist i stamtavlen på næste side)

Johanne Dorothea Wedege var datter af sognepræst Søren Wedege i Randers og hustru Magdalene Barbara Thestrup, der også begge nedstammede fra Rasmus Pedersen Thestrup. Søren Wedege var søn af Mette Hansdatter Winther, datter af Hans Winther, søn af Mette Rasmusdatter, datter af Rasmus Pedersen Thestrup.

Magdalene Barbara Thestrup var datter af sognepræst Ole Frantsen Thestrup, Dannemare, der var søn af biskop Frants Thestrup i Ålborg, der var søn af sognepræst Oluf Rasmussen Thestrup i Dalby-Stubberup, der var søn af Rasmus Pedersen Thestrup.

De tre præsters stamtavle kan gennem Rasmus Pedersen Thestrup føres yderligere tilbage til 1445 til Rasmus Pedersen Thestrups tip-tip-tiptip oldefar. Der fortælles mere om slægten og afstamningen i heftet: "Rasmus Pedersen Thestrup - Bondedrengen fra Testrup" i serien Mårslet... her hvor vi bor.

Exorcismen

Ifølge kirkeritualet fra 1688 indledtes en barnedåb med en exorcisme, en uddrivelse, idet præstens første ord til barnet - efter at han havde fået bekræftet, at barnet ikke var hjemmedøbt - var: "Far herud, du urene ånd, og giv den Hellig Ånd rum". Denne exorcisme stammede fra den katolske tid.

Nogle reformatorer havde fået exorcismen fjernet, men Luther havde ladet den 'overleve'. I slutningen af reformationsårhundredet blev der fra visse sider herhjemme rettet stærk kritik mod den og stillet forslag om dens fjernelse, en tanke som også tiltalte Chr.IV, der i 1606 lod sin datter Elisabeth døbe uden den. Men biskoppen i København fik afskaffelsen forpurret.

Der var præster, der fortsatte deres modstand, og enkelte ophørte simpelt hen med at bruge exorcismen ved barnedåben. Blandt disse præster var præsten i Mårslet, magister Michel Nielsen (se side 1). Men det gik ikke. Først er der formentlig blevet klaget til lensmanden Carl Bryske (1602 - 13) på Århusgård, som 26. juli 1610 sendte indberetning om forholdet til kongens kansler Chr. Friis, Borreby: "Desligeste, kjære Hr. Kansler, findes her en Præst i Aarhus Len ved Navn Mester Michel i Maarslet, som nu længer end År og Dag mig aldeles ubevidst haver udelukt af Daabens Sakramente den vanlige Besværen, som efter Ordinansen hos Daaben over smaa Børn skulle ske. Der mig sligt blev tilkendegivet, befalede jeg straks Provsten næste Søndag derefter at begive sig til samme Kirke og der forfare, om saa var eller ikke. Da kristnede han tre børn samme Dag i foreskrevne Kirke og da i Provstens Nærværelse så vel som tilforn udelukte samme Besværen, endog uanset Bispen udi Præstemøde havde forholdt hannem såvelsom de andre Herredspræster, at de skulle dennem vare, at de ikke udelukte Besværen i Daaben, som videre er i Mester Michels egen Bekendelse at forfare. Udi hvilken Sag jeg ogsaa paa det allervenligste er gerne Hr. Kanslers gode Raad og Betænkende begærende. Actum Aarhusgaard, den 26. juli 1610. Karl Bryske, egen Haand."

Kansleren har så foranlediget en skrivelse fra kongen til lensmanden og biskoppen sålydende: "Karl Bryske og M. Jens Gødesen finge Brev, en Præst der udi Aarhus Stift anrørendes.

Christian 4.

Vor Gunst tilforn. Vider, at eftersom vi naadigst komme udi Forfaring, hvorledes en Præst udi Aarhus Stift, ved Navn M. Michel i Maarslet, sig skal have understaaet af

Forsæt og Egensindighed at udelukke Exorcismen udaf Daaben, og efterdi vi ingenlunde er tilsinds, at de, som saa groveligen og af Forsæt imod vores udgangne Ordinans sig forse, skulle blive ustraffede, da bede vi eder og ville, at I over forskrevne M. Michel udi forskrevne Sag lader hænde ordentlig Dom og Sentens, paa det at andre kunne tage sig vare, ikke udi slige grove Forseelser at lade befinde .. "

Dette må have foranlediget, at Michel Nielsen er blevet afskediget, for 5/91610 giver kongen Jesper Poulsen - som åbenbart søgte præsteembede - følgende brev med til lensmanden og biskoppen: "Da Kongen har erfaret, at M. Michel, forhen Sognepræst i Maarslet Sogn, er blevet dømt fra sit Kald paa Grund af sin Forseelse mod Ordinansen, skulle de befordre denne Brevviser Jesper Poulsen til dette Kald, dog skal der i alle Maader forholdes efter Ordinansen". - Trods dette kongeorde fik Jesper Poulsen ikke embedet - han fik formentlig Østbirk-Yding i 1613 enten grunden så har været den, at sognemændene ikke ville have ham, eller at biskoppen er gået imod ham.

En anden tragedie

I Kirkehistoriske Samlinger skildres en anden tragedie. I en skildring af Laurits Jensen Bording (1610 -77) siges, at denne blev student fra Aarhus Skole 1631, samme år indskrevet til Kommunitetet og 31/3 1632 admitteret til nydelsen af dette stipendium.

Men samtidig trak der et uvejr op over hans hoved. Forskellige akter i Konsistorium viser nemlig, at han i foråret 1632 fik en meget ubehagelig sag, idet præsten Hr. Laurits Michelsen i Mårslet (se side 1) anklager ham for at have besvangret hans eneste datter Marine, "som efter sin salige Moders Afgang, i min Alderdom haver holdt Hus for mig og været min Nøgle og fattige Formue betroet".

Studenten ville ikke vedkende sig dette, men fremlagde vidnesbyrd, der gjorde det meget sandsynligt, at han, skønt hårdt fristet, var uskyldig, idet pigen syntes at have stået i forhold til en karl, der tjente i Præstegården.

Imidlertid afsagde Konsistorium den 13. juni 1632 dog den dom, "at Laurits Jensen Bording, saafremt han ikke kan lovværge for sig, han da efter vores Universitets Statuter jo bør enten ægte (pigen) eller efter sin Formue dotere hende" - altså betale børnepenge.

Blandt vidnesbyrdene i sagen fremlagdes attest fra en nabopræst, hvori det hedder: "Kjendes jeg Laurits Jensen, Sognepræst til Beder Kirke, at Marine Lauritsdatter, hæderlig Hr. Laurits Michelsen i Mørslet bans Datter, som er blevet besøvet, haver ikke aleneste over hendes Barns Døb ladet bekjende Laurits Jensen Bording dets Fader at være, men endog baade i mit Hus i hendes Fødselsnød, der hun blev ængstet sin Sandhed at bekjende, saa og derefter i Mørslet Kirke, i den ganske Menigheds Påhørelse, der jeg meddelte hende den aabenbarlige, hellige Absolution, bekjendte ved

sin højeste Ed, sig aldrig at have haft nogen legemlig Omgjængelse med nogen, uden med Laurits Jensen Bording alene" .

Sagens afslutning kendes ikke, men studenten ægtede ikke præstedatteren, hvis senere skæbne er ukendt. Derimod gjorde han karriere i tilværelsen, idet han blev professor i Sorø, teologisk lektor i Århus og gift med den velhavende Rasmus Nielsen Skrivers datter - og ved hjælp af hans penge blev han herremand på Ryomgård.

Et menneskeligt træk er værd at bemærke. Da Marine skal stå skrifte i kirken, træder nabopræsten atter hjælpende til, så Marines far fritages for at lede den ceremoni, som hørte med til skriftemålet.

En begravelsestale

I omtalen af præsterne i Mårslet sogn er nævnt, at Mathias Christian Brandt (se side 5) var præst fra 1790 til sin død i 1836. Han var først gift med Dorothea Marie Stauning, datter af sognepræsten i Viby. Hun døde i 1818. Han blev i 1831 - 67 år gammel - gift igen med Mette Johanne Meldrup. I sit første ægteskab havde han 6 børn. I sit andet ægteskab fik han en datter, som senere blev gift med en søn af hans ældste datter, altså med sin nevø.

Samme år, som han giftede sig igen, fik han som hjælpepræst kapellan Jørgen Tørsleff, der var bror til hans ældste datters mand. Kapellanden, der i 1832 blev gift med en kusine, blev hos ham, til han i 1836 lukkede sine øjne. Og Jørgen Tørsleff holdt i præstegården følgende tale over den gamle præst:

Den 4de Oktober 1836. Ved Sognepræst Brandts kiste i Stuen.

"I hellig andagt sænker sig vist her ethvert øje, enten til jorden eller til den kiste, som indslutter den kære, den værdige genstand for vore følelser og for vor tilstedeværelse her. Og denne andagt i det suk, som den fremkalder fra mangt et bevæget bryst, er mere værd og på mangt et sted mere talende end mine ord! Og, visseligen skulle jeg, den yngste i hele denne hæderlige forsamling, have brudt en sådan tavshed, hvis det ikke skete for at opfylde den hedengangnes og efterladtes udtrykkelige begæring.

Hvad skal jeg da her tale? Skal jeg skildre den hensovede i hans ungdoms dage, da hans forældres gladeste håb trygt hvilede på ham. da han her i denne gård, i disse sale nød barnets bedste glæder! Eller skal jeg, for at vække dyrebare minder i velærværdige brødres hjerter og for at forkynde den afdødes hæderfulde roes, skildre hans følgeværdige liv, der stedse var frydefuldt for vor forklarede og hvis omtale stedse

endnu kunne opvarme oldingens kolde blod og tænde begejstringens klarhed i hans øje. - Eller skulle jeg her opløfte min røst og omtale vor døde i hans alders flor, da han var sin moders glade trøst, sin faders kærlige støtte! Ja, i hans manddoms kraft, da han med nidkær iver forkyndte det guddommelige ord, hvis sandhed så klart brændte i hans egen sjæl.

O! Skulle jeg her skildre hvad han har virket, som Guds ords tjener, da måtte jeg lede mine tilhøreres opmærksomhed ind i det tempels helligdom, hvis præst han var og hvor hans nidkære vågen over alt, hvad der gør ordet helligt og dyrebart for menneskenes hjerter, stedse samlede en talrig menighed om ham, da måtte vi følge ham ind i det lønkammer, hvor han stedse så omhyggeligen beredte sig til herrens tjeneste, og hvor han forsamlede de fleste af denne menigheds nulevende børn til sig for at oplade for dem ordet til salighed og vejen, på hvilken de trygt kunne vandre gennem dette livs fristelser, ja, da måtte vi følge ham på hans mangfoldige vandringer hen til de syges kummerfulde leje for at gyde ordets husvalende trøst i deres hjerter, ja, da måtte vi se ham i de øjeblikke, hvor han som Alherrens trøstende sendebud, dybt bevæget ved moderens smerter og de umyndiges bitre tårer, uddelte nadverens helligste sakramente til den dødsyge fader, familiens kærlige forsørger, og ikke forlod dem før han havde gydet sandhedens trøst i alles hjerter!

Brødre i Christo! Skulle jeg vel her minde om, hvad denne elskelige hedengangne var som ægtefrelle og fader midt i sin families kreds! Nej, nu ingenlunde! Dette være en anden, en værdigere forbeholden, der selv som trofast ven delte de fleste af livets vigtigste forhold med vor i Herren hensøvede ven!

Først mod livets aften lærte jeg at kende vor hedengangne, da han selv kærede mig til at bære de kaldsbyrder, der formedelst hans legems svaghed blev ham for tunge. Som sådan havde jeg den bedste lejlighed til at beundre hans redelighed som borger og hans nøjagtighed som embedsmand. Som sådan stod jeg hos ham i den højtidelige for hans hele alderdom velsignelsesrige stund, da han anden gang i kærlighed knyttede sin sjæl til en elsket hustru, hvorved han igen i flere år ligesom levede op af sin kraftsløshed, thi han var ei skabt for den enlige stand, skulle han være lykkelig, da måtte han have et kærligt væsen omkring sig, i hvis tillidsfulde barm han turde udtale alt. Ja, jeg ved det! I Frelserens, i evangeliets kærlighed var han opvokset, i den var han bleven gammel, skulle han altså, især da hans kraft blev mindre, føle sig lykkelig, måtte han have et synligt væsen om sig, som han kunne elske!

Hvo der ei således kendte ham. miskendte ham her! Ja, han miskendtes her af hver den, som ikke vidste, at hans hjertes følelser var fyrige og stærke, medens hans legems kraft var svækket ved sygdom. Men den, der stod ham nærmest, kender sandheden af disse mine ord, og derfor var han lykkelig, al den stund han levede i dette hans alderdoms kærlige, af Gud meget velsignede ægteskab!

Vel er jeg, højagtede venner i Christo, den yngste i denne samling af værdige mænd, men jeg er den eneste af os alle, som stod hos den hedengangne i hans livs sidste øjeblikke, og derfor tør jeg endnu tilføje nogle ord! Jeg var den af hvis hånd han sidste gang modtog pantet på vor Christentroes højeste mysterium, efter hvilket han så inderlig længtes ! Jeg var vidne til hans smerte, til hans pinlige uro, men jeg var og vidne til den ro, der gjorde hans bortgang herfra så ønskelig, så salig! Hans sidste ord til mig var disse: "Når jeg kommer derhen, hvor vore bønner formåe noget, da skal jeg bede godt for Dem og Deres!"

Sønner og I som blev elskede som sønner af en sådan fader! Mærker eders disse ord, thi var hans følelser således for mig og mine, hvor langt dyrebarere var de da ikke for eder, hvem han elskede så højt og som så stadigen var i hans tanke for eder, der stedse bare så megen ærbødighed for de ord, som udgik fra hans hjerte!

Hans efterladte, dybtsørgende ægtefælle hun er ei her! Og hun behøver ei heller sådanne minder, thi aldrig kan hun glemme, hvor ofte han i al sit hjertes kærlige oprigtighed takkede hende for hendes inderlige omhu for ham, og da hans læber ei længere kunne det, da gjorde hans øje det, så at han på sit dødsleje ei kunne undvære synet af hende.

Men, da opløsningens højtidelige øjeblik kom, lukkede han selv sit trætte øje, og på hans Åsyn, som på hvad hos ham synligt var, sås en himmelsk fred, som kun i tavshed kunne beskues, fordi den syntes at forkynde den navnløse fryd, som nu opgik for hans sjæl, der frelserens herligste forjættelser åbnede sig for ham, så at han ligesom tabt i beundring, så uformærket henåndede sit liv, at end ikke den opmærksomste iagttager kunne angive hans sidste åndedrag! Ja, salig var din bortgang. O, gid alle Christnes måtte være som din! Amen!

Nu, forklarede sjæl! Nu er din bøn opfyldt, du er borte fra os, du er hjemme hos Christo, vor Frelser! O, tilgiv mig, himmelske Fader, at jeg taler disse ord, thi bar denne vor hedengangne det ei således, da er vi alle bedragne og vandre i vildfarelsens mørke! O, nyd da, nyd til evig tid, salighedens bedste glæder! Bed for os, at vi engang må kunne dele den med dig, bed for os alle, men mest for dem som græde, mest for dem som var dit hjerte nærmest. Amen! Amen!

Et testamente

Det er forståeligt, at pastor Mathias Christian Brandt i sin sidste tid tænkte på sit yngste barn, som ved hans død i 1836 kun var 3-4 år. Derfor efterlod han et brev til sine børn og svigerbørn med henblik på hende. Det lød således:

Jeg har givet hver af mine børn af første ægteskab et nyt skatol. Således har jeg nu ladet forfærdige et nyt egeskatol til min datter Theodore Severine af mit andet ægteskab, og vil og ønsker at bemeldte skatol fra denne dag af, hendes 3die års fødselsdag, skal af alle og enhver anses som hendes retmæssige ejendom og hende ganske tilhørende.

Jeg har givet mine sønner og døtre af første ægteskab så god opdragelse, som min stand og formue tillod, samt virket efter evne for at sætte dem i anstændige næringsveje og skaffe dem anstændig udkomme. Min høje alder og brystsvaghed vil sandsynligen gøre mig det umuligt at gå min 3-årige datter Theodore Severine i sådan henseende tilhånde og virke noget lignende til bedste for hende.

Derfor beder jeg og ønsker jeg, at mine sønner og døtre tilligemed disses mænd vil tage hensyn til foranstående ved delingen af mit dødsbo, og således billigen og kærligen komme min uforsørgede og uopdragne datter ihu med sådan erstatning af mit bo, som omstændighederne vil tillade.

Mårslet præstegård, den 16de Oct. 1835 M. C. Brandt

En prædiken

Denne prædiken, som sognepræst Valdemar Bille (se side 7) har holdt i Mårslet kirke 8. januar 1901. er gengivet fra et slidt avisudklip. der opbevares på Egnsarkivet:

Den første kristne Prædiken. holdt i Herrens Tempel over Tekst fra det gamle Testamente:

Man har jo lov at tænke sig. at Tempelgængerne den Gang. som Kirkegængerne nu. har talt om Gudstjenesten bagefter. og derfor kan der jo også have fundet en Samtale Sted mellem en Rabbi, som havde været i Templet og været med til at undre sig over Visdommen hos Drengen Jesus på 12 År. og så en Ven af ham, som ikke havde været der.

"Det var en ganske mærkelig Oplevelse, vi havde i Templet i Dag". "Hvorledes det?" - "Jo. for der var en Dreng der i Templet. som var bleven borte fra sine Forældre. og han var alligevel sorgløs og glad og som hjemme i Herrens Hus. Han stod der, ung og skøn som hans Fader David. og så havde han sådan nogle dejlige Øjne. Vi fortalte ham om de gamle, og han spurgte os, men hvilke Spørgsmål. Der var noget bestemt, der stod i Drengens Øje og lød på hans Læber, og altid kom han derhen og drog os med sig. og det

var Velsignelsen: Herren som velsignelsen Det var som om Abrahams mægtige Kamp og store Gjerninger intet var for ham, men Herrens Velsignelse alt". - "Kan I huske. kjære Fædre. hvor forfærdeligt det var, den Gang Herren forbandede Jorden for Adams Skyld; hvor dejligt må det så have lydt i Himlen blandt de gode Englebørn da Herren velsignede Abraham og lovede Velsignelse til alle Slægter på Jorden". - Vi talte med ham om Isak og Jakob. Han lyttede glad til Fortællingen med store, lysende Øjne, som man lytter til en Fortælling. der er gammelkendt, som man elsker. Men tænk! Så siger denne Dreng om Isak, at han tog Fejl: den Gang *han* vilde velsigne. så vilde *Herren* ikke velsigne. og derfor kom der ikke andet end Synd og Sorg og Landflygtighed ud deraf. - "Nej. nu skal jeg fortælle Eder. kjære gamle Fædre, når det var, at Herren velsignede; det var den Nat. henimod Morgenstunden, da der lå en angst og bange Synder på sit Ansigt for den levende Guds Åsyn, der ved Jaboks Vadested. Da lyste Herren sin Velsignelse over Synderen, som råbte i sin Nød, men også med stor Tro: Jeg slipper Dig ikke, før Du velsigner mig!"

Jeg gamle Mand har oplevet meget, men jeg har aldrig set sådan en Kjærlighed lyse ud af et Menneskeåsyn, som af hans, da han stod der, betaget af Synet: en Synder, der får sin Synd forladt af den levende Gud. - Og da vi så gik videre og fortalte om Josef: så gik der ligesom Ild i ham; han kunde ikke lade os få talt ud, han tog Historien ud af vor Mund. Josef: den forkælede dreng med det ydmygt troende Hjærte, et Hjærte af Guld, som vel kunde tilsøles, men aldrig miste sin Lødighed.

Josef: der tavs som et Lam. der føres til Slagterbænken, må lide alle Sine Brødres Slag og Forhandelser, Trældom hos fremmede Folk, Forførelse, Miskjendelse, Fangenskab, alt må han lide, alt kan han gå igjennem, fordi han i alt dette var i Pagt med den levende Gud. Han vilde kun dette ene, tjene sin Gud i alt. Gjorde han noget godt, så skulde Gud have hele æren, og gjorde han noget, der var galt, så skulde han selv have hele Skammen. Og hvor godt det så end gik ham senere hen, aldrig blev han andet end den lille Josef, som Herren førte på så forunderlig en Måde. Da han stod ved det store Vendepunkt i sit Liv, da han havde Valget mellem at forbande eller at velsigne sine skjændige Brødre, da var han ikke et Øjeblik i Tvivl, han valgte Velsignelsen, tilgav alt, glemte alt og gav Gud Æren for alt. Set sådan lever et Menneske, der lever under min Faders Velsignelse! Først nu bagefter kommer jeg ihu, at han kaldte Gud sin Fader, den Gang var det for mig, som fulgte det af sig selv. Da så hans Moder kom, og han sagde til hende, at hun dog måtte vide, at han skulde være i sin Faders Gjærning, gik der en hellig Gysen igjennem mig, for her var det mere end et almindeligt Menneskebarn. Men den Gudstjeneste glemmer jeg aldrig, og nu ved jeg, at Målet for mit Liv skal være at leve under Velsignelsen .? sin Fader, *ham som ve/signer*.

Såedes tænker jeg mig, at den første kristne Prædiken har lydt, og der er jo ingen anden. Al Prædiken må jo vise hen til dette at være under Velsignelsen. Herren talede personligt til Abraham, denne troede Herrens Ord, og så gav han ham sin Velsignelse. Vi hører til den faldne Menneskeslægt, som skal leve under Forbandelsen, og med al vor

Id og al vor Stræben kan vi ikke nå ud derover; men Gud Faders Kjærlighed møder os i vor Dåb, og der taler ban Nådens og Forbarmelsens Ord til os og siger til os, at vi skal være hans kjære Børn, og ban skal være vor kjære Fader - om vi da vil tro ham på hans Ord. Det er ikke os, som i Dåben har udvalgt ham, men det er ham, der netop i Dåben og ingen andre Steder, har udvalgt os. Der er Fred og Hvile i vor Dåb, men den Fred og den Hvile er ikke til for os, før vi så vore Øjne åbnet for at kunne se ham der, som den, der selv er til Stede og indgår en personlig Pagt med hver især, siger til enhver især: Du er mit eget lille Barn, og jeg er din Fader for Jesu Skyld. Når vi troer på det, da er Forbandelsen taget bort, og da er Velsignelsen sat i Stedet.

Men så kommer Livet, Livet, som er så svært at leve. Så kommer Synden. Synden, som er så let at begå. - Så står vi som Jakob med de mange ting på vor Samvittighed. Løgn og Bedrag. Alle de usle, elendige Fald, hvor vi faldt, men lige så let kunne være bleven stående, om vi ej havde været fulde af Hovmod og Dårighed. Så bliver vi angst for Døden, som Jakob var ved Jaboks Vadested - Ja! da gjælder det for anden Gang, om vi kan tro. Nu har jeg været Præst og Herrens Tjener ved hans Nadverbord for Tusinder af Mennesker, men for hvor mange det har været et Jaboks Vadested, det ved kun den Alvidende; men at det har været det for mange, er jeg aldeles vis på. Her ved den hellige Nadvere møder Jesus selv personlig med sin Velsignelse til sine Troende. Og jo større Kampen er for en Synder, der bekjender sin Synd og råber til Jesus om Nåde, des større og mægtigere bliver ban, som døde på Korsets Træ med Spot for vores Skyld og Brøde og gjorde al Ting godt. - Men vi skal have Mod, når vi går ind i den Kamp, som Jakob havde. Jeg slipper Dig ikke, sagde Jakob; for ban var vis på, at om hans Synd var stor, var Herrens Nåde dog større. - Tænk på dette, kære Guds Børn, som måske læser dette lille Stykke! Tænk på Eder selv, om ikke også I trænger til at råbe: Jeg slipper Dig ikke! Tænk på de andre, der går op til Alteret, medens I sidde nede i Kirken. Bed for dem, bed med dem, bed for den Sjæl, som er træt og mat, syg for den evige Hvile. - Så gik Jakob ud fast og støt. Hans Ansigt viste Mod og Fred. - Han var glad - så inderlig glad i sin Sjæl, for Herren havde velsignet ham. Så kunde han møde, hvad det skulle være. - I Josefs Liv er der afspejlet et Menneskes Liv, som er velsignet. Han vandrer med Gud og Gud vandrer med ham. - I Sorg .som i Glæde, i Lykke som i Ulykke er han i pagt med sin Gud. For os har Herren så underligt lagt det tilrette i vort Fadervor. - Det er den Skat, som vi al Tid bærer med os i Sjælens Dyb. Enten vi er i Fængsel, eller vi er fri, vi har vort Fadervor. Den troende Sjæl, der kan stole på sit Fadervor, han skal ikke rokkes, ban skal sige med Salmen: Lad Stormene kun suse, vi er i Herrens Hånd; lad Bølgerne kun bruse, vi er i Himlens Bånd. Hvad fast er bygt på Klippe, ej vakle kan og glippe. Al Verden skal forgå, Gud, dit Hus skal stå.
Amen!

Om degneinstitutionen

Ordet . degn' kommer af det græske ord ”diakon ” , som betyder ”tjener'. Degnen var en hjælper for præsten i hans gerning og derfor en gejstlig person og havde et gejstligt embede, hvis oprindelse kan føres tilbage til nytestamentlig tid.

Oprindeligt havde degnen sit *hjemsted*, hvor han havde sit *virkested*. Men da munkevæsenet udviklede sig, tilegnede klostrene sig mange steder degnens indtægter mod, at de ved deres munke forrettede degnens gerning. I stedet for *sædedegne*, det vil sige degne, der havde deres sæde, deres bolig på virkestedet, fik mange sogne *munkedegne*, der boede i deres klostre, hvorfra de så drog ud til de sogne, de skulle betjene.

Ved reformationen i 1536 forsvandt klostrene og med dem munkedegnene. Men tilbage blev klosterskolerne, latinskolerne. De overtog munkenes gamle funktion som degne, da de ikke kunne eller ville undvære indtægterne af disse degnekald. Derfor bestemtes i kirkeordinansen i 1539, at landsogne, der lå noget nær købstæderne, skulle tage sig degne af skolerne og lade dem få den sædvanlige rente for en hjælp at studere med'. Disse landsogne fik derved de såkaldte *løbedegne* -latinskoleelever - i modsætning fjernereliggende sogne, som beholdt degnene boende i sognet - sædedegne. Omkring 1550 var således 12 degnekald omkring Århus tillagt Århus Latinskole.

Dermed var sognene dårligt hjulpe, og man kæmpede i ca. 150 år for at få denne ordning ændret, så man blev fri for disse løbedegne og fik en fast degn i stedet. Ikke blot var præsterne dårligt hjulpe, men beboerne var det samme. Da klokkeringningen hørte med til degnens gerning, betød løbedegninstitutionen, at beboerne selv måtte ringe på søgnedagene.

I slutningen af 1600-tallet opnåedes endelig en ændring, idet der på forskellig måde blev ydet skolerne en vis erstatning. Og desuden indførtes en bestemmelse om, at til degne måtte alene studenter ansættes.

Hvad var nu degnens opgave? Ud fra Danske Lovs 2. bog. 15. Capitel kan følgende anføres:

1. Degnene ”på landsbyen' skulle foruden den undervisning, som sker om Søndagen, også en gang om ugen undervise *ungdommen* i børnelærdommen, så at 'udi hver uge udi sognet det hele sogns ungdom en gang bliver af degnen undervist, og på det sligt bequæmmeligere ske kan, skal ungdommen af torper og små byer forføje sig til det sted, som degnene henstævner med præstens vilje og råd'.

2. Degnene skulle forestå sangen i kirken, nar 'Guds tjeneste forrettes, efter den sædvanlige måde'.

3. De skulle aften og morgen ringe Bede- og Fredklokken. Men hvor 'ingen substitut er, skulle enten sognemændene selv skiftes til det at forrette, eller samtidig handle med den, som det kan gøre' .

Hertil må føjes degnens pligt til at besørge præstens embedsbreve befordret til næste præst.

Det fremgår heraf: at degnen ikke havde til opgave at undervise *børnene*. Han skulle give ungdommen katekismusundervisning, men hverken give ungdommen eller børnene undervisning i almindelige skolefag. Han var ikke skolelærer. Men nu nærmer vi os den tid, da man bliver klar over, at der også trænges til skoleundervisning, og da de første forsøg på at indføre en sådan bliver foretaget.

De første officielle skridt i den retning møder vi mærkeligt nok i 'Fattigforordningen af 24/9 1708'. Heri hedder det blandt andet: 'Hvor der ikke er skole i sognet, skal inspektørerne for de fattige - og det er præst og herredsfoged - med stiftamtmandens og biskoppens assistance stræbe at få dem indrettede, om det ikke kan lade sig gøre ved degnene, da ved andre skikkelige og bekvemme mænd, hvilke af sognet nyde frit enten et par høveder græs eller noget til ildebrand, eftersom inspektørerne finde belejligt, hvorimod . det vil sige til gengæld herfor . da uden betaling skal informere de børn, som ere iblandt de fattige indskrevne' Der skal altså tilbydes de fattiges børn gratis undervisning. Andre børn må disses forældre selv betale for, om de ønsker dem underviste.

Men at man dog med måde interesserede sig for børnenes boglige oplæring, fremgår af følgende bemærkning senere i forordningen; 'Når børnene bliver så store, at de kan drive plov, røgte gæslinger eller anden små gerning på landet, skal de sættes dertil'.

Det, der heri siges om undervisning, gav genlyd mange steder, blandt andet i Århus, idet der fra Århus Stiftsøvrighed i 1717 blev indsendt et forslag til skolevæsenets ordning, et forslag, som blev velvilligt modtaget af konseillet, men foreløbigt lagt til side. Derimod blev der af private påbegyndt et arbejde på at skabe en ordentlig undervisning. I spidsen gik kongens søskende, prins Carl og prinsesse Hedevig, som ejede store godser, og som nu oprettede flere skoler på deres godser. Andre storgodsejere fulgte deres eksempel, så der i årene 1720 - 40 oprettedes adskillige skoler - blandt andet også af baron Christian Gyldenkrone på Vilhelmsborg. Kongen, Fr. IV, fulgte også selv sine søskendes eksempel, idet han på ryttergodserne oprettede rytterskoler - i Skanderborg rytterdistrikt således ikke mindre end 24.

Den voksende interesse for at skabe et skolevæsen resulterede så i et nyt offentlig initiativ, nemlig 'Forordningen af 23/1 1739', hvoraf følgende skal anføres:

1. Alle degne skal holde skole. Kan de ikke, skal de holde substitut. Det vil sige, at degnene nu skal undervise børnene i almindelige skolefag. Magter de ikke dette, må de selv betale for en hjælper.

2. I vidtstrakte sogne ansættes tillige skoleholdere og opføres skoler. Det står i forbindelse med, at der i et pastorat kun var en degn, og han kunne ikke alle vegne - selv om han nok evnede at undervise - klare at undervise hele pastoratet. Mens man teoretisk holdt på, at degnene skulle være studenter, kunne man ikke stille tilsvarende krav til skoleholderne. På den anden side måtte man sikre sig, at skoleholderne kunne bestride deres hverv. Derfor indførte man i forordningen visse krav til den, der ville ansættes som skoleholder. Han skulle være mindst 22 år og have bestået en lærerprøve for provst og sognepræst. Ved den skulle han godtgøre 1) at han kunne undervise børn i at læse, 2) at han kunne katekismen og katekisere fatteligt over den, og 3) at have vidnesbyrd om et ulasteligt forhold og især, at 'han ej bander, lyver eller er til drukkenskab, liderlighed og uredelighed', samt 4) at han skrev og regnede godt, som det i hans skole behøvedes, og kunne undervise deri, samt skrev dansk ortografisk. - Den, der bestod prøven, skulle have attest for lærerdygtigheden af provsten.

At det ikke ville blive så let at overholde reglen om, at man for at blive degn skulle være student, og ikke så let at finde tilstrækkelige skoleholdere, hvis man fulgte forordningen strengt, fremgår af: at det bemærkes, at degnen skulle fyldestgøre alle 4 punkter, mens for skoleholdere kun fordringen om en moralsk vandel var ubetinget. Lettere blev det heller ikke af: at man for at få ansættelse som degn skulle have virket som lærer enten ved en latinskole eller ved en af de nyoprettede 'danske skoler' .

Kaldsberettigede til disse skoleholderembeder på Proprietærgodserne blev kirkens ejer, såfremt han tillige var største lodsejer i skoledistriktet. Ellers gik kaldsretten på omgang mellem ham og dem, som havde mindst 32 tdr. hartkorn.

Da udgifterne til opførelse og vedligeholdelse af skolerne og til skoleholderens løn for en væsentlig del blev pålagt godsejerne, er det forståeligt, at der indløb protester mod forordningen fra adskillige. Disse protester må have været ret kraftige, idet de bevirkede, at forordningen af 1739 blev ændret noget gennem 'Plakaten af 29/4 1740'. Men i det store og hele bevirkede forordningen, at der efterhånden opstod et ordnet skolevæsen i hele landet. I Århus Stift var skolevæsenet i 1744 gennemgående 'i ønskelig stand' på nogle steder nær i Dronningborg og Silkeborg amter.

Sådan gik det vel også andre steder, indtil 'Skoleloven af 29/7 1814' kom og skabte et virkeligt skolevæsen i alle landets sogne. De sidste år forinden den nye lovs fremkomst præges tillige af de opdukkende præstegårdsseminarier, som bevirkede, at det efterhånden blev muligt at få virkeligt uddannede lærere til landets skoler.

Degne i Mårslet 0.1660 -1814

1. NIELS CHRISTENSEN - 1686

Den første degn, vi kender navnet på, er Niels Christensen. Han nævnes i matrikelbogen fra 1688, og ifølge kirkebogen begravedes han 7/9 1686. Når han nævnes første sted, skønt han er død i 1686, må forklaringen være, at oplysningerne til matrikelbogen er indsamlede før degnens død.

2. LAURITS ELIASEN RASK 1686 - 1697

Den næste degn hedder Laurits Eliassen Rask. Han blev udnævnt 16/12 1686 og døde 1697, 46 år gammel, og begravedes 14/1 1697. Skiftet holdtes 10/7 samme år. Han var gift med Kirsten Thomasdatter, søster til borger i Århus Lars Thomassen, født i Voldby, og til ejeren af Vinderslevgård i Lysgard herred, Hans Thomassen Strømborg. Parret havde 2 børn: Thomas Lauritsen og Karen Lauritsdatter.

3. HANS JENSEN VEGERSLEV 1697 -1716

Laurits Eliassen Rask efterfølges af Hans Jensen Vegerslev - eller Wejerslev. "Degnen til Morslet Hans Jensen Wejerslev haffuer Vocationsbrev aff Her Baron Jens Juel. dateret Hafnia den 25. Juli 1697. Confirmationsbrev haffer han aff itzige Her Biscop D. D. Braem. Dateret Aarhus 28. Juli 1697".

Baronen på Vilhelmsborg, Christian Gyldenkrone, havde kaldsretten. Han var i 1697 på en længerevarende udenlandsrejse, hvorfor hans stedfader Jens Juel har udstedt kaldsbrevet fra sin bolig i København. Biskop Braem, som har bekræftet kaldelsen og givet kollats, var biskop i Århus fra 1691 til sin død i 1713.

Hans Jensen Vegerslev ægtede 16/9 1697 formandens enke og døde 1716, begravet 12/5, 49 år gammel. Skifte 16/7 1716. At den nye degn ægter forgængerens enke, viser, at det også for degne var almindeligt, at man for at få et embede måtte tage en enke med i købet. Hun skulle jo gerne forsørges.

4. EILER OTTESEN BØLGER 1716 - o.1740'rne

Vegerslev efterfølges formentlig af Eiler Ottesen Bølger. Han var gift med Dorthea Hansdatter Lund, der begravedes 14/11 1739, 71 år og 10 måneder gammel. Hvornår manden døde, vides ikke.

5. JENS PEDERSEN SAABYE o. 1740'me - 1751

Den næste degn, som kendes er Jens Pedersen Saabye. Ifølge Wibergs Præstehistorie er han født i Korsør 1720, men ifølge Friis-Petersens oplysninger om studenter fra Aarhus Katedralskole er han født 1731 i Århus som søn af rektor Peder Jensen Saabye og hustru Anna Marie Trane. .

Han er formentlig blevet degn i Mårslet i 1740'erne, idet han i 1751 blev forflyttet til Beder-Malling: "Den 1/2 1751 af Hr. Baron Mathias Gyldenkrone kaldet fra Degn i Maarslet til at være Degn i Malling og Beder Menigheder i afgåede Chr. Christensen Buchs Sted". Her har han formentlig fuldendt sin teologiske uddannelse, idet han blev sognepræst her i 1756. Samme år blev han - 7/12 1756 - i Mårslet kirke gift med Marie Christiane Nielsdatter Langballe, enke efter forpagter Langballe på Vilhelmsborg.

6. CHRISTIAN FREDERIK BRANDT 1751 - 1756

Samme dag som Saabye blev forflyttet til Beder-Malling - det vil sige 1/2 1751 - blev "Christian Frederich Brandt kaldet af Hr. Baron Mathias Gyldenkrone til Wilhelmsborg til at være Sogne Degn for Maarslet Menighed i forrige Degn, Jens Saabyes Sted, som til Malling Degnekald samme Sted blev forflyttet. Fik Collatz af Biskoppen 22/2 1751".

Om Christian Frederik Brandt se side 4 under Præsterne i Mårslet.

7. PEDER SØRENSEN STUB 1756 - 1758

"Den 7/9 1756 blev Peder Sørensen Stub kaldet af Friherreinde Fridericia Hedwig Albertine, Friherreinde til Wilhelmsborg (enke efter baron Mathias Gyldenkrone og mor til den 15-årige baron Christian Frederik Gyldenkrone, der havde overtaget baroniet i 1753) udi Christian Friederich Brandts Sted, som igjen er bleven kaldet til at være Sogne Præst for Maarslet Meenighed, til at være Sogne Degn for ermeldte Meenighed. Den 16. Octob. fik (han) Collatz af Biskoppen".

Stub var født i Århus, søn af knapmager Søren Pedersen Stub og hustru Anne Birgitte Michelsdatter, og var student fra Aarhus Katedralskole 1748. Han døde allerede 31/7 1758, 34 år og 10 måneder gammel. Han var gift med Christiane Abel, døbt 25/12 1736 i Haderup og død 22/4 1797 i Gylling, datter af sognepræst Jacob Abel i Haderup og hustru Ingeborg Marie Fæster. Christiane blev gift anden gang med efterfølgeren.

8. Hans Hansen Ingerslev 1758 - 1771

Efterfølgeren blev Hans Hansen Ingerslev. Han var født 12/5 1740 i Århus, søn af tømrer Hans Hansen Quant (Engeslef) og hustru Cecil Pedersdatter Værn, død 2/7 1784 i Beder. Student fra Aarhus Katedralskole 1757, degn i Mårslet 1758, cand. teol. ca. 1771, sognepræst for Beder-Malling 5/10 1771.

Gift i Mårslet 6/4 1759 med forgængerens enke Christiane Abel. Han blev stamfader til Ingerslev-slægten.

9. JØRGEN BEEN 1771 - 1814

Hans Hansen Ingerslev efterfulgtes som degn i Mårslet af Jørgen Been, kaldet 1771, collats 7/12 1771. "Alt hvad som er dejligt og anstændigt, kand siiges om den hæderlige Studioso Jergen Been, nu kaldede til Degn i Moersleth. I Skanderborg har han været Skoleholder i mere end 3 Aar".

Han blev student i 1763. Hans fødested og forældres navne kendes ikke. Men da han ved folkeællingen i 1787 var 46 år, er han født ca. 1741. Han døde 1823, 82 år gammel.

Ran var så sent som 8/4 1801 blevet gift med Kirsten Pedersdatter, født ca. 1766 i Langballe, død 1844 i Mårslet, datter af gårdmand Peder Nielsen og hustru Maren Andersdatter. I ægteskabet var der en datter, der i 1821 blev gift med gårdmand Søren Rasmussen i Tander, men hun døde i barselsseng efter sit andet barns fødsel. Der findes adskillige efterkommere efter hende - blandt andet tidligere sognefoged Anders Rasmussen, Marslet.

Jergen Been blev den sidste degn i Mårslet. I 1814 kom skoleloven, der ophævede degneinstitutionen. Mårslet sogn blev da delt i 2 skoledistrikter: Mårslet skoledistrikt og Langballe skoledistrikt.

I Mårslet blev skolen indrettet i en bygning langs Banevej i Borgerhushaven, hvor det nuværende Borgerhus blev bygget og indrettet til skole i 1885. Her lå skolen til 1931, da Mårslets nuværende skole blev bygget og indviet mellem Testrupvej og Obstrupvej.

Langballe skoledistrikts nye skole kom til at ligge i Hørret, hvor der i 1827 blev opført skole med skolestue og lærerbolig på Hørret Byvej 27. I 1903 blev der bygget ny skole på Hørret Byvej 15. Den blev nedlagt i 1946 og børnene flyttet til Mårslet skole. I Langballe opførtes der en ny skole i 1885. Den virkede som skole frem til 1969, hvor den sidste skoleleder sammen med børnene blev overflyttet til Mårslet skole.

Dette heftes indhold stammer for en stor del fra provst Thøger Rugholms optegnelser fra 1966 om præster og degne i Mårslet sogn. Redigering og tilføjelser efter 1966 er foretaget af hans Møller.